

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 28 lipca 2017 r.

Pozycja 145

POSTANOWIENIE

z dnia 11 lipca 2017 r.

Sygn. akt Ts 254/16

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński – przewodniczący i sprawozdawca

Julia Przyłębska

Michał Warciński,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16 maja 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M. i M.O.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 6 grudnia 2016 r. (data nadania) M. i M.O. (dalej: skarżący) wystąpili o stwierdzenie, że art. 156 § 5 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.; dalej: k.p.k.), w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 437) w zakresie, w jakim nie gwarantuje podejrzanemu i jego obrońcy udostępnienia akt postępowania przygotowawczego w części zawierającej treść dowodów uzasadniających zastosowanie innych niż tymczasowe aresztowanie środków zapobiegawczych, jest niezgodny z art. 42 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 oraz art. 2 Konstytucji.

Postanowieniem z 16 maja 2017 r. (doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 22 maja 2017 r.) Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej z następujących powodów. Po pierwsze, ze względu to, że art. 156 § 5 zdania od drugiego do szóstego k.p.k. nie stanowiły podstawy prawnej wskazanego przez skarżących ostatecznego orzeczenia w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną.

Po drugie, Trybunał, rozpatrując zarzuty skarżących, uznał, że w rzeczywistości upatrywali naruszenie swoich praw konstytucyjnych nie w samym art. 156 § 5 zdanie pierwsze k.p.k., ale w normie prawnej zrekonstruowanej na podstawie art. 156 § 5 zdanie pierwsze w związku z niezaskarżonym art. 156 § 5a k.p.k. Skoro została wskazana niepełna norma prawna, a sformułowany zarzut dotyczył pominięcia prawodawczego, Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu badanej skardze konstytucyjnej ze względu na nieuprawdopodobnienie zarzucanego pominięcia.

Po trzecie, odnosząc się do zarzutów skargi i powołanych wzorców kontroli, Trybunał stwierdził, że skarga dotyczy w istocie stosowania prawa w konkretnej sprawie. Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego skarżący nie wykazali związku między art. 156 § 5 zdanie pierwsze k.p.k. a zarzucanym naruszeniem art. 42 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Ponadto Trybunał uznał, że art. 32 ust. 1 oraz art. 31 ust. 3 Konstytucji, powołane przez skarżących samodzielnie, nie mogą stanowić wzorców kontroli w postępowaniu inicjowanym skargą konstytucyjną bez powiązania ich z przepisami ustawy zasadniczej statuującymi prawa lub wolności jednostki. Trybunał podkreślił również brak istotnej (relevantnej) cechy wspólnej dla osób podejrzanych, względem których zastosowano najsurowszy środek zapobiegawczy – tymczasowy areszt, a więc pozbawiono ich wolności osobistej – oraz osób podejrzanych, wobec których zastosowano inne nieizolacyjne środki zapobiegawcze. Dodatkowo, rozpatrując zarzut naruszenia art. 2 Konstytucji (zasady demokratycznego państwa prawnego i wynikającej z niej zasady sprawiedliwości proceduralnej), Trybunał uznał go za oczywiście bezzasadny dlatego, że skarżący skorzystali z możliwości kontroli sądowej zarządzenia prokuratora o odmowie dostępu do akt postępowania przygotowawczego w toku tego postępowania.

Na postanowienie z 16 maja 2017 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej skarżący złożyli – w ustawowym terminie – zażalenie, w którym zaskarżyli to rozstrzygnięcie w całości oraz wniesli o jego uchylenie i nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W ocenie skarżących uprawdopodobnili oni zarzucane pominięcie, zaś kwestionowany związek pomiędzy treścią art. 156 § 5 zdanie pierwsze k.p.k. a zarzucanym naruszeniem art. 42 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji „przebija z treści skargi konstytucyjnej”. Skarżący podnieśli, że niezasadnie Trybunał odmówił nadania dalszego biegu skardze w zakresie wzorców kontroli wynikających z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Ponadto, jak stwierdzili skarżący, zasada sprawiedliwości proceduralnej została naruszona, ponieważ kontrola instancyjna postanowień o stosowaniu nieizolacyjnego środka zapobiegawczego „ma wymiar jedynie teoretyczny. Brak możliwości kwestionowania twierdzeń prokuratora w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uniemożliwia rzetelną i rzeczywistą weryfikację zapadłego orzeczenia, dokonaną z zachowaniem zasad równości broni i prawa do obrony”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: ustawa o TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie ustawy o TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy o TK skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w zw. z art. 61 ust. 5-8 ustawy o TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

W pierwszej kolejności Trybunał odniósł się do zawartego w zażaleniu zarzutu, że skarżący uprawdopodobnili zarzucane pominięcie wynikające z art. 156 § 5 zdanie pierwsze

k.p.k. Tymczasem, jak Trybunał trafnie zauważył w zakwestionowanym postanowieniu z 16 maja 2017 r., twierdzenie o niekonstytucyjności „w zakresie, w jakim [art. 156 § 5 zdanie pierwsze k.p.k.] nie gwarantuje podejrzanemu i jego obrońcy udostępnienia akt postępowania przygotowawczego w części zawierającej treść dowodów uzasadniających zastosowanie innych niż tymczasowe aresztowanie środków zapobiegawczych”, w istocie dotyczy normy prawnej zrekonstruowanej na podstawie art. 156 § 5 zdanie pierwsze w związku z niezaskarżonym art. 156 § 5a k.p.k.

Stosownie do zakwestionowanego art. 156 § 5 zdanie pierwsze k.p.k. jeżeli nie zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa, w toku postępowania przygotowawczego stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów lub kopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kopie; prawo to przysługuje stronom także po zakończeniu postępowania przygotowawczego. W myśl art. 156 § 5a k.p.k., w razie złożenia w toku postępowania przygotowawczego wniosku o zastosowanie albo przedłużenie tymczasowego aresztowania podejrzanemu i jego obrońcy udostępnia się niezwłocznie akta sprawy w części zawierającej treść dowodów dołączonych do wniosku, z wyłączeniem dowodów z zeznań świadków, o których mowa w art. 250 § 2b.

Nie ulega wątpliwości, że zarzut sformułowany w skardze konstytucyjnej dotyczy w odniesieniu do podejrzanego i jego obrońcy braku gwarancji dostępu do akt postępowania przygotowawczego w części zawierającej treść dowodów uzasadniających zastosowanie innych niż tymczasowe aresztowanie środków zapobiegawczych. W związku z powyższym słusznie Trybunał uznał w zakwestionowanym postanowieniu, że została wskazana niepełna norma prawna, zatem skarżący nie uprawdopodobnili zarzucanego pominięcia prawodawczego.

Niezależnie od powyższego Trybunał Konstytucyjny ustalił, że skarżący w zażaleniu nie zakwestionowali skutecznie stwierdzenia, zgodnie z którym w skardze nie udowodniono związku pomiędzy treścią art. 156 § 5 zdanie pierwsze k.p.k. a zarzucanym naruszeniem art. 42 ust. 2 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Jak trafnie dostrzegł Trybunał w postanowieniu z 16 maja 2017 r., w treści zarzutów skarżący sami przyznają, że art. 156 § 5 zdanie pierwsze k.p.k. w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 437), jako zasadę przewiduje dostęp do akt postępowania przygotowawczego i ustanawia dwa wyjątki od tej zasady.

Prawidłowo Trybunał stwierdził w zakwestionowanym rozstrzygnięciu, że skarga dotyczyła w istocie stosowania prawa w konkretnej sprawie, co nie podlega ocenie w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym, który jest „sądem prawa”, a nie „sądem faktów”. Skarżącym odmówiono dostępu do akt postępowania przygotowawczego ze względu na potrzebę zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania, co zostało dokładnie uzasadnione w orzeczeniach wydanych w sprawie skarżących.

Słusznie Trybunał odmówił nadania dalszego biegu skardze w zakresie wzorców kontroli wynikających z art. 32 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji ze względu na brak powiązania tych wzorców kontroli z prawami lub wolnościami konstytucyjnymi (por. odnośnie do art. 32 ust. 1 Konstytucji postanowienie TK z 24 października 2001 r., SK 10/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 225, a ponadto, dotyczące art. 31 ust. 3 Konstytucji, postanowienie pełnego składu TK z 23 stycznia 2002 r., Ts 105/00, OTK ZU nr 1/B/2002, poz. 60). W zażaleniu skarżący nie odnieśli się do powołanego w postanowieniu z 16 maja 2017 r. argumentu, zgodnie z którym w skardze konstytucyjnej nie ma powołanych, w związku z zasadami równości i proporcjonalności, konkretnych praw podmiotowych.

Ponadto nie można zgodzić się z twierdzeniami zawartymi w zażaleniu, że naruszenie zasady sprawiedliwości proceduralnej polega na jedynie teoretycznym wymiarze kontroli

instancyjnej postanowień o stosowaniu nieizolacyjnego środka zapobiegawczego. Jak trafnie zauważył Trybunał w zakwestionowanym rozstrzygnięciu, skarżący skorzystali z możliwości kontroli sądowej zarządzenia prokuratora o odmowie dostępu do akt postępowania przygotowawczego w toku tego postępowania, a co więcej „dopuszczalne jest rozwiązanie, stosownie do którego postępowanie przygotowawcze, inaczej niż postępowanie sądowe, nie jest oparte na zasadzie pełnej jawności akt sprawy” (wyrok TK z 20 maja 2014 r., SK 13/13, OTK ZU nr 5/A/2014, poz. 54).

Skarżący zakwestionowali postanowienie z 16 maja 2017 r. w całości, jednak w zażaleniu nie odnieśli się w żaden sposób do podstawy odmowy nadania dalszego biegu w zakresie dotyczącym art. 156 § 5 zdania od drugiego do szóstego k.p.k. Trybunał uznał zatem za nieskuteczny gołosłowny zarzut polemizujący z ustaleniem, że przepisy te nie były podstawą wskazanego przez skarżących ostatecznego orzeczenia w sprawie, w związku z którą wniesiono skargę konstytucyjną.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że wniesione zażalenie nie podważa podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, dlatego zgodnie z art. 65 ust. 8 ustawy o TK postanawia jak w sentencji.